

دیپلماسی پارلمانی (۱۰) اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای

معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی
دفتر: مطالعات سیاسی

کد موضوعی: ۲۶۰
شماره مسلسل: ۱۴۵۲۲
آبان‌ماه ۱۳۹۴

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۱
گفتار اول - سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای	۲
۱-۱. شورای رؤسای مجالس کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس	۲
۱-۲. اتحادیه پارلمانی کشورهای حوزه آند	۴
۱-۳. مجمع پارلمانی همکاری اقتصادی دریای سیاه	۶
۱-۴. مجمع پارلمانی کشورهای حوزه دریای مدیترانه	۱۰
۱-۵. کنفرانس پارلمانی کشورهای حوزه دریای بالتیک	۱۲
۱-۶. مجمع قانونگذاری شرق آفریقا	۱۴
۱-۷. اتحادیه بین‌المجالس آمریکای مرکزی	۱۶
گفتار دوم - جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۱۸
منابع و مأخذ	۲۱

دیپلماسی پارلمانی (۱۰) اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای

چکیده

یکی از ابزارهای دیپلمات‌ها برای هم‌افزایی ظرفیت‌ها در حوزه سیاست خارجی، نهادسازی براساس اهداف، منافع، هویت و تهدید مشترک است. این موضوع در حوزه مطالعات دیپلماسی پارلمانی نیز صدق می‌کند به طوری که امروزه سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای به یکی از کنشگران فعال حوزه روابط بین‌الملل ارتقا یافته‌اند. در این راستا، کوچک‌ترین واحد دیپلماسی پارلمانی سازمانی براساس نظریه منطقه‌گرایی، اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای‌اند که می‌تواند به صورت دوجانبه یا چندجانبه باشد.

منطقه‌گرایی پارلمانی براساس عناصر مشترک هویتی مانند زبان و دین یکسان یا براساس عوامل اقتصادی و جغرافیایی مانند مجاورت سرزمینی یا همسایگی پیرامون یک منطقه جغرافیایی استراتژیک تأسیس می‌شوند. در این گزارش با رویکرد تقویت دیپلماسی پارلمانی سازمانی مجلس شورای اسلامی، به مهمترین اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای در اروپا، آسیا، آمریکا و آفریقا اشاره می‌شود.

مقدمه

دیپلماسی پارلمانی سازمانی جمهوری اسلامی ایران به رایزنی رؤسای پارلمان‌ها، رؤسای گروه‌های دوستی، گروه بین‌المجالس و هیئت‌های دیپلماتیک مجلس شورای اسلامی در

سازمان‌های بین‌المجالس اطلاق می‌شود. سازمان‌های بین‌المجالسی به چهار گروه زیر قابل تفکیک‌اند:

(الف) سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای،

(ب) سازمان‌های بین‌المجالس قاره‌ای مانند مجمع مجالس آسیایی یا پارلمان اروپا،

(ج) سازمان‌های بین‌المجالس فرامنطقه‌ای مانند اتحادیه مجالس کشورهای اسلامی،

(د) سازمان‌های بین‌المجالس جهانشمول مانند اتحادیه جهانی بین‌المجالس.

هر چه میزان دامنه و تعداد کشورها در اتحادیه‌های بین‌المجالسی افزایش یابد، اتخاذ سیاست‌های یکپارچه مشکل‌تر می‌شود. به همین دلیل برخی پارلمان‌ها ترجیح می‌دهند به سمت منطقه‌گرایی پارلمانی حرکت کنند.

گفتار اول - سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای

مهمترین سازمان‌ها و اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای در قاره‌های آسیا، اروپا، آمریکا و آفریقا عبارتند از:

۱-۱. شورای رؤسای مجالس کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس

«شورای رؤسای مجالس کشورهای عضو همکاری خلیج فارس»^۱ براساس جغرافیا، زبان و اهداف مشترک شکل گرفته است. رؤسای پارلمان ۶ کشور عربستان، امارات، قطر، عمان، کویت و بحرین، اعضای این شورا را تشکیل می‌دهند. هجدهمین نشست دو روزه دبیران کل پارلمانی شورای همکاری خلیج فارس در ۲۷ و ۲۸ مه ۲۰۱۵ در دوحه قطر و به

- ریاست «محمد بن مبارک الخلیفی»، رئیس مجلس شورای قطر، برگزار شد و شرکت‌کنندگان بر محورهای زیر توافق کردند:^۱
- انعقاد سند تفاهم همکاری با کنگره آمریکا و پارلمان اروپا،
 - سفر منظم هیئت‌های دیپلماتیک رؤسای پارلمان شورای همکاری خلیج فارس به کنگره آمریکا،
 - رفع خلأهای تقنینی تبدیل شورای همکاری خلیج فارس به یک ژئوپلیتیک قدرت منطقه‌ای،
 - تصویب قوانین لازم برای اتخاذ سیاست رسانه‌ای مشترک در قبال تحولات منطقه،
 - توسعه منطقه‌گرایی اقتصادی،
 - معاضدت تقنینی برای استقرار ترتیبات امنیتی - انتظامی مشترک در خلیج فارس،
 - برگزاری دوره‌های آموزشی و ایجاد کارگاه‌های مطالعات پارلمانی بین پارلمان‌های عضو،
 - حمایت از استقرار سامانه دفاع موشکی آمریکا در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس.^۲

1. <http://www.qna.org.qa/en-us/News/15052819050062/GCC-Parliament-Sec-Gens-Conclude-Meeting-in-Doha>

2. <http://news.kuwaittimes.net/gulf-states-urged-unite-face-obstacles/>

تصویر ۱. هجدهمین اجلاس رؤسای پارلمان‌های شورای همکاری
خلیج فارس در دوحه قطر

۱-۲. اتحادیه پارلمانی کشورهای حوزه آند

اعضای مرکوسور (آرژانتین، برزیل، پاراگوئه و اروگوئه) و «جامعه کشورهای حوزه آند»^۱ در حال تبدیل شدن به دو بلوک مهم اقتصادی در آمریکای جنوبی‌اند. «اتحادیه پارلمانی کشورهای حوزه آند»^۲ به‌عنوان یکی از ارکان جامعه کشورهای حوزه آند، در سال ۱۹۷۹ ایجاد شد. در جدول ۱ به مهمترین اقدامات جامعه کشورهای حوزه آند اشاره شده است.

1. Andean Community
2. Andean Parliament

جدول ۱. مهمترین اقدامات جامعه کشورهای حوزه آند

ایجاد جامعه کشورهای حوزه آند در سال ۱۹۶۹ براساس «توافقنامه کارتاگنا» ^۱
تأسیس «اتحادیه پارلمانی کشورهای حوزه آند»، ^۲ شورای وزرای خارجه و دیوان عدالت کشورهای حوزه آند در سال ۱۹۷۹
ایجاد شورای رؤسای جمهوری کشورهای حوزه آند
تصویب سیاست آسمان باز در سال ۱۹۹۱
صدور گذرنامه مشترک و حذف روادید بین چهار کشور
ایجاد منطقه آزاد تجاری بین چهار کشور

اتحادیه پارلمانی کشورهای حوزه آند شامل پارلمان‌های چهار کشور پرو، اکوادور، کلمبیا و بولیوی است و دبیرخانه آن در بوگوتای کلمبیا مستقر است. این اتحادیه براساس جغرافیا و اهداف اقتصادی مشترک تأسیس شده و سهمیه هر یک از پارلمان‌های عضو، پنج نفر است. در نتیجه تعداد اعضای اتحادیه مذکور، بیست نفر است.^۳ ونزوئلا در سال ۲۰۰۶ در اعتراض به اقدام کلمبیا و پرو برای امضای «توافقنامه تجارت آزاد» با آمریکا، از این اتحادیه خارج شد.^۴ مهمترین اهداف این اتحادیه عبارتند از :

- حذف تعرفه‌های گمرکی و تبدیل شدن به یک بلوک اقتصادی در آمریکای جنوبی،
- گسترش همکاری‌های دوجانبه با کشورهای عضو اتحادیه «مرکوسور»،^۵
- تصویب قوانین مشترک برای ایجاد منطقه آزاد تجاری در آمریکای جنوبی.

1. Cartagena Agreement

2. Andean Parliament

3. <http://www.internationaldemocracywatch.org/index.php/andean-parliament>

4. <http://colombiareports.com/members-of-andean-parliament-robbed/>

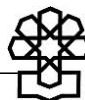
5. Mercosur or Mercosul

۳-۱. مجمع پارلمانی همکاری اقتصادی دریای سیاه

«مجمع پارلمانی همکاری اقتصادی دریای سیاه»^۱ معروف به پابسیک، رکن پارلمانی سازمان همکاری‌های اقتصادی دریای سیاه است که اعضای آن را مجالس قانونگذاری جمهوری آلبانی، مجلس ملی ارمنستان، مجلس ملی جمهوری آذربایجان، مجلس ملی جمهوری بلغارستان، مجلس فدرال و دوما روسیه، مجلس ملی ترکیه، مجلس ملی جمهوری صربستان، پارلمان گرجستان، پارلمان یونان، پارلمان جمهوری مولداوی و پارلمان رومانی تشکیل می‌دهند. «مجمع پارلمانی کشورهای حوزه مدیترانه»، «مجمع پارلمانی کشورهای ارتدوکس»^۲، «اتحادیه پارلمانی کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی»^۳، «مجمع پارلمانی کشورهای ترک‌زبان»^۴ و «کنفرانس پارلمانی بالتیک»^۵ سازمان بین‌المجالسی ناظر بر فعالیت‌های این مجمع پارلمانی‌اند.

تعداد اعضای این مجمع، شامل ۷۶ نماینده از یازده پارلمان عضو است. زبان کاری مجمع، انگلیسی، روسی، ترکی و فرانسوی است ولی تمامی اسناد به زبان انگلیسی منتشر می‌شوند. این مجمع مهمترین رسالت خود را توسعه اقتصادی و امنیتی از طریق گسترش همکاری‌های اقتصادی دسته‌جمعی عنوان کرده است. تأسیس این اتحادیه در ۲۶ فوریه ۱۹۹۳ در استانبول ترکیه کلید خورد.^۶ از یازدهم دسامبر ۱۹۹۶، پارلمان رژیم

-
1. PARLIAMENTARY ASSEMBLY OF THE BLACK SEA ECONOMIC COOPERATION (PABSEC)
 2. INTERPARLIAMENTARY ASSEMBLY ON ORTHODOXY (IAO) (23 May 2012)
 3. PARLIAMENTARY UNION OF THE ORGANISATION OF THE ISLAMIC COOPERATION MEMBER STATES (PUIC) (23 May 2012)
 4. PARLIAMENTARY ASSEMBLY OF THE TURKIC-SPEAKING COUNTRIES (TURKPA) (27 November 2012)
 5. BALTIC SEA PARLIAMENTARY CONFERENCE (BSPC) (10 July 2013)
 6. <http://www.pabsec.org/Introduction.asp>

صهیونیستی معروف به کنست به عنوان عضو ناظر مجمع برگزیده شد.^۱ علاوه بر کنست، مجلس مردمی مصر، مجلس ملی و سنای فرانسه، بوندستاگ آلمان و مجلس ملی بیلاروس نیز سایر اعضای ناظر این مجمع را تشکیل می دهند.

تصویر ۲. رئیس و نواب رئیس مجمع پارلمانی همکاری های اقتصادی دریای سیاه

			
ایگور بسیج ^۴ نایب رئیس عضو هیئت پارلمانی صربستان	لیود میلا بُکوا ^۳ نایب رئیس عضو هیئت پارلمانی روسیه	ویولت ایوانف ^۲ نایب رئیس رئیس هیئت پارلمانی مولداوی	کالین کانستانتین رئیس مجمع پارلمانی همکاری های اقتصادی دریای سیاه از رومانی

مجمع پارلمانی همکاری های اقتصادی حوزه دریای سیاه در ۲۵ ژوئن ۱۹۹۲ با صدور بیانیه بُسفور، مهمترین اهداف و رسالت مجمع را تشریح کرد. امضای تفاهمنامه اقتصادی پارلمانی دوجانبه یا چندجانبه میان اعضا، تصویب قوانین لازم برای اجرای مصوبات اجلاس سران یا وزرای امور خارجه کشورهای عضو، تقویت دموکراسی پارلمانی، تشویق همکاری

1. <http://www.pabsec.org/Observers.asp>

2. Mrs. Violeta IVANOV

3. Mrs. Lyudmila BOKOVA

4. Mr. Igor BECIC

با سایر سازمان‌های مردم‌نهاد و گسترش همکاری بین‌المجالسی با پارلمان اروپا، مهمترین اهداف مجمع پارلمانی همکاری‌های اقتصادی دریای سیاه عنوان شده‌اند. از سال ۲۰۰۰، نماینده‌ای از پارلمان اروپا به‌عنوان عضو مهمان در اجلاس‌های بهار و پاییزه مجمع پارلمانی همکاری‌های اقتصادی دریای سیاه حضور می‌یابد. چهل و پنجمین اجلاس پابسیک بین هشتم تا دهم ژوئن ۲۰۱۵ برگزار شد.

تصویر ۳. چهل و پنجمین اجلاس مجمع عمومی پابسیک

در جدول ۲، وظایف ارکان مجمع پارلمانی همکاری‌های اقتصادی دریای سیاه تشریح شده است.

جدول ۲. ارکان مجمع پارلمانی همکاری‌های اقتصادی دریای سیاه

شرح وظایف	ارکان	ردیف
این مجمع سالیانه دو اجلاس بهاره و پاییزه برگزار می‌کند. هر ۶ ماه میزبانی اجلاس به صورت چرخشی بین اعضا تغییر می‌کند. هیئت رئیسه مجمع عمومی، شامل رئیس و پنج نایب رئیس است. مهمترین وظیفه هیئت رئیسه مجمع عمومی، نظارت عالی بر مجمع عمومی برای تطبیق مصوبات با سیاست‌های کلان ترسیم شده است. هیئت رئیسه چهار بار در سال، قبل و حین اجلاس بهاره و پاییزه تشکیل جلسه می‌دهد. جلسات آنها در کشور میزبان رئیس مجمع عمومی برگزار و تصمیمات با رأی اکثریت اتخاذ می‌شوند.	مجمع عمومی	۱
مجمع عمومی دارای سه کمیته تخصصی زیر است: - کمیته اقتصادی، تجاری، امور فنی و زیست‌محیطی ^۲ - کمیته امور سیاسی و حقوقی ^۳ - کمیته امور اجتماعی، آموزشی و فرهنگی طرح‌های پیشنهادی هنگامی از کمیته‌ها به مجمع عمومی ارجاع می‌شوند که به تصویب اکثریت مطلق اعضای کمیته‌های تخصصی برسند. هر کمیسیون برای ارتباط با مجمع و دبیرخانه، یک نماینده را به‌عنوان گزارشگر کمیسیون انتخاب می‌کند.	کمیته‌های تخصصی ^۱	۲
رئیس مجمع، نایب رئیس، رؤسای سه کمیته تخصصی و رؤسای هیئت‌های دیپلماتیک پارلمان‌های عضو، اعضای کمیته دائمی را تشکیل می‌دهند. رؤسای پارلمان‌هایی که در هیئت پارلمانی کشورهای خود حضور ندارند به‌عنوان عضو مهمان به نشست دعوت می‌شوند. تصویب بودجه، خط‌مشی‌گذاری سیاست‌های کلان و هماهنگ‌سازی مصوبات با سیاست‌های «اتحادیه همکاری‌های اقتصادی دریای سیاه»، مهمترین وظایف کمیته دائمی اند.	کمیته دائمی ^۴	۳

1. Specialized Committees

2. The Economic, Commercial, Technological and Environmental Affairs Committee

3. Legal and Political Affairs Committee

4. Standing Committee

۴	رئیس مجمع پارلمانی	رئیس پارلمان کشور میزبان، رئیس مجمع نیز خواهد بود. رئیس مجمع پارلمانی به صورت دوره‌ای هر ۶ ماه تغییر می‌کند. نظم جلسات، نظارت بر رعایت آیین‌نامه مجمع و مدیریت مراسم افتتاحیه و اختتامیه اجلاس برعهده رئیس مجمع است.
۵	دبیر کل	دبیر کل به پیشنهاد هیئت رئیسه مجمع و با رأی اکثریت مجمع عمومی به مدت سه سال انتخاب می‌شود.
۶	دبیرخانه بین‌المللی ^۱	براساس تصمیمی که در اولین اجلاس عمومی سال ۱۹۹۳ در استانبول اتخاذ شد، دبیرخانه بین‌المللی در استانبول ترکیه مستقر شده است و به‌عنوان رکن فنی - اجرایی مجمع، مهمترین وظیفه‌اش ساماندهی زمان برگزاری جلسات و برقراری مکاتبات لازم بین مدیران بالادستی مجمع و رؤسای پارلمان‌های عضو است. دبیرخانه بین‌المللی زیر نظر دبیر کل اداره می‌شود. ^۲

۴-۱. مجمع پارلمانی کشورهای حوزه دریای مدیترانه

«مجمع پارلمانی کشورهای حوزه دریای مدیترانه»^۳ به‌عنوان عضو ناظر سازمان ملل متحد، همکاری‌های نزدیک و فشرده‌ای با سازمان‌های بین‌المللی سازمان ملل متحد برقرار کرده است و از سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای فعال شناخته می‌شود. این مجمع برای همسوسازی فعالیت‌ها، یک هماهنگ‌کننده را برای گسترش تعامل دوجانبه با سازمان‌های بین‌المللی تعیین کرده است.^۴ این مجمع شامل رؤسای پارلمان‌های الجزایر، فرانسه، ایتالیا، لیبی، موریتانی، مراکش، پرتغال، اسپانیا و تونس است. مجمع عمومی، کمیته‌های دائمی، دبیر کل، ریاست مجمع و دبیرخانه پنج رکن این مجمع را شامل می‌شوند. مقر این مجمع

1. International Secretariat

2. <http://www.pabsec.org/page.asp?hl=en&id=19>

3. PARLIAMENTARY ASSEMBLY OF THE MEDITERRANEAN (PAM)

4. <http://www.pam.int/default.asp?m=news>

در جمهوری مالت در جنوب اروپا و در مرکز دریای مدیترانه قرار دارد. «سرژیو پلازی» دبیر کل مجمع پارلمانی اتحادیه مدیترانه است.

توسعه دیپلماسی پارلمانی میان کشورهای عضو، تضمین امنیت منطقه‌ای، تشویق صلح، اجتناب از اقدامات تحریک‌آمیز اعضا و ارائه توصیه‌های لازم به پارلمان‌های ملی، از مهمترین اهداف این مجمع‌اند.^۱ این مجمع دارای سه کمیته دائمی زیر است:

کمیته دائمی اول - کمیته همکاری‌های امنیتی - سیاسی

کمیته دائمی دوم - کمیته همکاری‌های زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی

کمیته دائمی سوم - کمیته حقوق بشر و گفتگو میان شهروندان^۲

کمیته‌های دائمی متناسب با موضوع، کارگروه یا کمیته‌های موقت تشکیل جلسه می‌دهند. این مجمع ارتباط نزدیکی با مجمع پارلمانی کشورهای عضو ناتو دارد و بیشتر موضوعات مطروحه در آن، مباحث امنیتی‌اند. به غیر از شورای رؤسای پارلمان‌های شورای همکاری خلیج فارس، این مجمع در مباحث مطروحه خود، توجه ویژه‌ای نیز به چشم‌انداز امنیتی خلیج فارس دارد.^۳

در کمیته اول، ایجاد «نیروی ویژه مقابله با جرائم سازمان یافته»^۴ و تروریسم و در کمیته دوم، تشکیل نیروی ویژه مقابله با بحران‌های ناشی از تغییرات آب و هوایی به تصویب رسیده‌اند. کمیته سوم نیز بیشتر نشست‌های خود را به سمت تحقق عدالت جنسیتی، فرهنگی و بحران‌های ناشی از مهاجرت معطوف کرده است.^۵

1. <http://www.pam.int/>

2. <http://www.pam.int/welcome.asp?m=assembly&id=265>

3. <http://www.pam.int/welcome.asp?m=assembly&id=299>

4. Special Task Force – Organized Crime

5. <http://www.pam.int/welcome.asp?m=assembly&id=267>

تصویر ۴. رئیس و دبیر کل مجمع پارلمانی کشورهای حوزه دریای مدیترانه

	
<p>محمد شیخ بی ادیلا^۱ رئیس مجمع پارلمانی اتحادیه مدیترانه از مراکش</p>	<p>سرژیو پلازی دبیر کل مجمع پارلمانی اتحادیه مدیترانه از ایتالیا</p>

۵-۱. کنفرانس پارلمانی کشورهای حوزه دریای بالتیک

«کنفرانس پارلمانی کشورهای حوزه دریای بالتیک»^۲ در سال ۱۹۹۱ ایجاد شد. ۱۳ پارلمان ملی و ۲ اتحادیه پارلمانی اطراف حوزه بالکان، در این کنفرانس عضویت دارند. دانمارک، مجمع فدرال روسیه، استونی، جزایر فارو، فنلاند، جمهوری فدرال آلمان، گرینلند، ایسلند، لاتویا، لتونی، نروژ، لهستان، سوئد، «مجمع پارلمانی شورای اروپا»^۳ و «مجمع پارلمانی مؤسسه امنیت و همکاری در اروپا»^۴ اعضای کنفرانس پارلمانی کشورهای حوزه بالتیک را تشکیل می‌دهند

بیست و چهارمین کنفرانس دو روزه کشورهای حوزه بالتیک از ۳۰ اوت تا اول سپتامبر ۲۰۱۵ در رُستک آلمان برگزار شد و در آن حدود ۱۸۰ قانونگذار حضور داشتند. «بررسی یک الگوی ابتکاری برای اتخاذ سیاست‌های مشترک بهداشتی - رفاهی در بالکان»

1. Mohamed Cheikh Biadillah
2. Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC)
3. Parliamentary Assembly of the Council of Europe
4. Parliamentary Assembly of the Organization for Security and Co-operation in Europe

عنوان کنفرانس برگزیده شده بود.^۱ مهمترین اهداف کنفرانس مذکور عبارتند از:

- توسعه اقتصادی، اجتماعی و محیطی پایدار

- به کارگیری ابتکارات سیاسی برای مدیریت چالش‌های منطقه‌ای

- برقراری گفتگوهای نهادینه شده بین دولت، پارلمان و جامعه مدنی^۲

کمیته دائمی، مهمترین رکن تصمیم‌ساز این کنفرانس است که نظارت عالی بر وظایف

و ساختار کنفرانس را برعهده دارد. این کنفرانس چهار بار در سال تشکیل جلسه می‌دهد.

تصویر ۵. کمیته دائمی کنفرانس پارلمانی کشورهای حوزه بالتیک

1. <http://www.bspc.net/page/show/785>

2. <http://www.bspc.net/page/show/24>

اعضا به‌صورت دوره‌ای، ریاست کنفرانس پارلمانی کشورهای حوزه بالتیک را برعهده دارند و نماینده پارلمان ملی کشور میزبان، ریاست کنفرانس را برعهده خواهد داشت. در همین چارچوب، ریاست بیست و ششمین کنفرانس مذکور برعهده «پرفسور جانیز وُکانز»^۱ از پارلمان لاتویا، خواهد بود.

تصویر ۶. پرفسور جانیز وُکانز - کنفرانس پارلمانی کشورهای حوزه بالتیک

۱-۶. مجمع قانونگذاری شرق آفریقا

«مجمع قانونگذاری شرق آفریقا»^۲ براساس بند «۹» معاهده «جامعه شرق آفریقا»^۳ ایجاد شده است. این معاهده در ۳۰ نوامبر ۱۹۹۹ به امضا رسید و از هفتم ژوئیه ۲۰۰۰ لازم‌الاجرا شد. نمایندگان پارلمان‌های جمهوری اوگاندا، جمهوری کنیا، جمهوری برون‌دی و جمهوری رواندا اعضای مجمع قانونگذاری شرق آفریقا را تشکیل می‌دهند.^۴ «دانیل فرد کایدگا»، از

1. Prof. Dr. Janis Vucans
 2. East African Legislative Assembly (EALA)
 3. East African Community
 4. <http://www.eala.org/new/>

دسامبر ۲۰۱۴ تا ژوئن ۲۰۱۷ ریاست این مجمع را برعهده خواهد داشت.

تصویر ۷. دانیل فرد کارنگا^۱

رئیس مجمع قانونگذاران شرق آفریقا

دوره فعالیت مجمع قانونگذاری شرق آفریقا ۶ سال است و در حال حاضر این مجمع از سال ۲۰۱۲ وارد دوره سوم شده است. این مجمع، مهمترین هدف خود را تقویت همگرایی اقتصادی عنوان کرده است.^۲ این مجمع دارای هفت کمیته تخصصی است. تعداد نمایندگان هر کمیته پانزده نفر و دوره فعالیت کمیته‌ها ۱۸ ماه است.^۳

1. Rt. Hon. Daniel Fred Kidoga

2. <http://www.eala.org/new/index.php/the-assembly/history>

3. <http://www.eala.org/new/index.php/committee-system/committees>

جدول ۳. مجمع قانونگذاری شرق آفریقا

کمیسیون مجمع قانونگذاری شرق آفریقا	کمیته اهداف جنسیتی	کمیته امور منطقه‌ای و حل و فصل منازعات منطقه‌ای ^۴	کمیته منابع طبیعی، گردشگری و کشاورزی	کمیته سرمایه‌گذاری، تجارت و ارتباطات ^۳	کمیته امتیازات، قوانین و آیین‌نامه‌ها ^۲	کمیته محاسبات ^۱
---	--------------------------	--	--	--	---	-------------------------------

۷-۱. اتحادیه بین‌المجالس آمریکای مرکزی

«اتحادیه بین‌المجالس آمریکای مرکزی»^۵ یا «پارلاسن»^۶ در سال ۱۹۹۱ تأسیس شد و رکن پارلمانی «اتحادیه ادغام اقتصادی آمریکای مرکزی»^۷ است. مقر آن در شهر «گوآتمالا سیتی» قرار دارد. پارلمان‌های گوآتمالا، السالوادور، هندوراس، نیکاراگوئه، جمهوری دومینیکن و پاناما، ۶ عضو اتحادیه بین‌المجالس آمریکای مرکزی‌اند. مکزیک، ونزوئلا و پرتوریکو نیز اعضای ناظر آن را تشکیل می‌دهند.

«آرماندو باردلس»^۸، از اکتبر ۲۰۱۴ تا اکتبر ۲۰۱۵، ریاست این اتحادیه را برعهده داشته است.^۹ هر پارلمان دارای بیست نماینده است که به صورت مستقیم انتخاب می‌شوند. این مجمع مهمترین هدف خود را دمکراتیزه کردن روابط منطقه‌ای براساس همزیستی مسالمت‌آمیز در قالب اتخاذ چارچوب‌های امنیتی و رفاه عمومی مشترک و احترام به

1. Accounts Committee
2. Legal, Rules and Privileges Committee
3. Communication, Trade and Investment Committee
4. Committee on Regional Affairs and Conflict Resolution
5. Central American Parliament
6. PARLACEN
7. Central American Integration System (SICA)
8. Armando Bardales
9. <http://www.parlacen.int/Portals/0/Language/English20131.pdf>

مصوبات پارلمان‌های عضو و حقوق بین‌الملل عنوان کرده است. به غیر از پارلمان اروپا، اتحادیه بین‌المجالس آمریکای مرکزی، دومین نهادی است که نمایندگان آن با آرای مستقیم مردم انتخاب می‌شوند. «پلنوم»^۱ یا مجمع عمومی، مهمترین رکن این اتحادیه است که تمامی اعضا در آن حضور دارند. این اتحادیه دارای شورای سیاستگذاری است. یکی از ویژگی‌های اتحادیه مذکور، رقابت فشرده احزاب برای ورود به اتحادیه است.

تصویر ۸. لوگوی اتحادیه بین‌المجالس آمریکای مرکزی

اتحادیه بین‌المجالس آمریکای مرکزی دارای سه کمیسیون دائمی، ویژه و فوق‌العاده است. عناوین کمیسیون دائمی این اتحادیه در جدول ۴ آورده شده‌اند.

جدول ۴. کمیته‌های دائمی اتحادیه بین‌المجالس آمریکای مرکزی

کمیسیون کشاورزی، ماهیگیری، محیط زیست و منابع طبیعی	کمیسیون توسعه شهرسازی و مشارکت عمومی	کمیسیون آموزش، فرهنگ، ورزش، علوم و فناوری	کمیسیون مالی و پولی امور
کمیسیون زنان، کودکان، جوانان و خانواده	کمیسیون امور حقوقی و مؤسسات منطقه‌ای	کمیسیون تجارت و توسعه اقتصادی	کمیسیون سیاست و امور احزاب
کمیسیون بهداشت، امنیت اجتماعی، جمعیت، کار و امور شرکت‌ها	کمیسیون امور بین‌الملل و مهاجرت	کمیسیون صلح، امنیت عمومی و حقوق بشر	کمیسیون گردشگری
کمیسیون افراد بومی مهاجرت کرده از آفریقا			

گفتار دوم - جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

مهمترین نتایج حاصل از مطالعه سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای عبارتند از:

۱. یکی از شاخص‌های سنجش میزان کارایی و چابکی دیپلماسی پارلمانی یک کشور، میزان حضور و نقش‌آفرینی مجلس قانونگذاری آن کشور در سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای و تصدی ارکان مدیریتی آن است. یکی از دلایلی که مجمع مجالس آسیایی نتوانسته از تمامی ظرفیت‌های خود برای اثرگذاری بر روابط بین‌الملل قاره‌ای استفاده کند، فقدان تجربه کافی پارلمان‌های ملی آسیا در تأسیس اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای است.

۲. پارلمان‌های ملی که در سوابق کاری خود، نقش پررنگی را در تأسیس یا حضور در رده‌های مدیریتی سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای داشته‌اند، از اقبال بیشتری برای

تصاحب کرسی‌های مدیریتی اتحادیه جهانی بین‌المجالس برخوردار بوده‌اند.

۳. بررسی‌ها نشان می‌دهند قاره آسیا و اروپا به ترتیب کمترین و بیشترین آمار را در تأسیس اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای داشته‌اند. یکی از دلایل تحرک و نقش آفرینی بالای پارلمان اروپا در حوزه سیاست خارجی اتحادیه اروپا، وجود نهادهای بین‌المجالس منطقه‌ای متعدد در این قاره و تعامل مستمر آنان با یکدیگر و همچنین با پارلمان اروپاست.

۴. بیشترین تمرکز اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای به سمت منطقه‌گرایی اقتصادی و ایجاد مناطق آزاد تجاری متمرکز بوده است. اهمیت این مقوله به حدی است که در عنوان برخی اتحادیه بین‌المجالسی، عبارت «همکاری‌های اقتصادی» قید شده است. این امر بیانگر این واقعیت است که عمق اثرگذاری دیپلماسی پارلمانی نه تنها حوزه سیاست خارجی را پوشش می‌دهد بلکه دیپلماسی پارلمانی در سال‌های اخیر به حدی توسعه یافته که سایر حوزه‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی را نیز هدفگیری کرده است.

۵. اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای در چند سال اخیر، به یکی از ابزارهای پارلمان‌های ملی برای حل‌وفصل اختلافات و مدیریت پیش‌رویدادی تنش‌های منطقه‌ای تبدیل شده‌اند.

۶. مصوبات سران کشورها در سازمان‌های بین‌المللی منطقه‌ای با تصویب در نهادهای پارلمانی منطقه‌ای از مشروعیت بیشتری برخوردار می‌شوند. این‌گونه در سازمان ملل نیز دنبال می‌شود و به مرور رابطه ساختاری و مشورتی اتحادیه جهانی بین‌المجالس و سازمان ملل در حال افزایش است.

۷. بخش قابل توجهی از رده‌های مدیریتی سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای را بانوان قانونگذار برعهده گرفته‌اند که به صورت مستقیم تجربه آنان در حوزه تصدیگری پست‌های مدیریتی بالاتر در اتحادیه بین‌المجالس را افزایش داده است. این امر بیانگر

سرمایه‌گذاری پارلمان‌های ملی برای تسهیل و تسریع حضور زنان نماینده آن کشور در رده مدیران بالادستی سازمان‌های بین‌المجالس است. یکی از دلایل انتخاب متکثر عناوین مرتبط با حقوق زنان در اتحادیه‌های بین‌المجالسی نیز، حضور قانونگذاران زن در رده‌های مدیریتی سازمان‌های مذکور است.

۸. سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای با عضویت ناظر در سایر اتحادیه‌های بین‌المجالسی یا سازمان ملل متحد، دو هدف مستندسازی تجارب پارلمانی و بهبود فرآیندها را دنبال می‌کنند.

۹. تعداد قابل توجهی از سازمان‌های بین‌المجالس منطقه‌ای پیرامون دریا‌های راهبردی تأسیس شده‌اند که از مصادیق آن می‌توان به مجمع پارلمانی کشورهای حوزه دریای بالتیک، دریای مدیترانه و دریای سیاه اشاره کرد. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود با رویکرد تقویت دیپلماسی پارلمانی سازمانی، بخشی از رایزنی‌های دیپلماتیک نمایندگان مجلس شورای اسلامی به سمت ایجاد مجمع پارلمانی کشورهای حوزه دریای خزر، مجمع پارلمانی سه کشور فارسی‌زبان یا مجمع پارلمانی کشورهای عضو اکو معطوف شود. به نظر می‌رسد دیپلماسی پارلمانی منطقه‌ای، ظرفیت‌های جدیدی را در حوزه توسعه پایدار و دیپلماسی اقتصادی به وجود آورد. برای مثال تحقق مجمع پارلمانی کشورهای حوزه دریای خزر می‌تواند در بخش مدیریت پارلمانی بحران‌های زیست‌محیطی، رفع خلأهای تقنینی تحقق امنیت بومی پایدار و ترانزیت انرژی مفید واقع شود.

۱۰. توسعه روابط مجلس شورای اسلامی با اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای اروپا بازخورد مثبتی را بر تسریع ترمیم روابط ایران و پارلمان اروپا خواهد داشت. شایان ذکر است به دلیل عضویت فعال رژیم صهیونیستی در برخی اتحادیه‌های

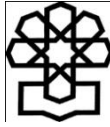
بین‌المجالس منطقه‌ای اروپا مانند مجمع پارلمانی کشورهای حوزه دریای سیاه، امکان توسعه روابط دوجانبه مجلس شورای اسلامی با آنها امکانپذیر نیست.

۱۱. شورای رؤسای پارلمان‌های کشورهای عرب حوزه خلیج فارس در آخرین نشست خود با هدف تقویت لابی‌گری با قانونگذاران آمریکایی، بر ضرورت سفرهای منظم رؤسای پارلمان‌های عضو به کنگره آمریکا تأکید کردند. با توجه به اینکه ماهیت شکل‌گیری این شورا با ادعای مقابله با نفوذ منطقه‌ای انقلاب اسلامی ایران و هویت شیعه ایجاد شده است به نظر می‌رسد بیشترین حجم لابی‌گری منفی این کشورها براساس تبیین مدالیت‌ها پارلمانی مشترک بین کشورهای مذکور و کنگره آمریکا با ادعای مقابله با نفوذ منطقه‌ای ایران متمرکز شود.

منابع و مأخذ

1. <http://colombiareports.com/members-of-andean-parliament-robbed/>
2. <http://news.kuwaittimes.net/gulf-states-urged-unite-face-obstacles/>
3. <http://www.bspc.net/page/show/785>
4. <http://www.eala.org/new/>
5. <http://www.eala.org/new/index.php/committee-system/committees>
6. <http://www.eala.org/new/index.php/the-assembly/history>
7. <http://www.internationaldemocracywatch.org/index.php/andean-parliament>
8. <http://www.pabsec.org/Introduction.asp>
9. <http://www.pabsec.org/Observers.asp>
10. <http://www.pabsec.org/page.asp?hl=en&id=19>
11. <http://www.pam.int/>
12. <http://www.pam.int/welcome.asp?m=assembly&id=267>
13. <http://www.pam.int/welcome.asp?m=assembly&id=299>

14. <http://www.parlacen.int/Portals/0/Language/English20131.pdf>
15. <http://www.qna.org.qa/en-us/News/15052819050062/GCC-Parliament-Sec-Gens-Conclude-Meeting-in-Doha>
16. <http://www.pam.int/default.asp?m=news>

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۵۲۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: دیپلماسی پارلمانی (۱۰) اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه مطالعات پارلمانی)

تهیه و تدوین: سیدحسین حسینی

ناظر علمی: مصطفی دلاورپورآقدم

متقاضی: معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی

ویراستار ادبی: قاسم میرخانی

واژگان کلیدی

۱. دیپلماسی پارلمانی سازمانی

۲. منطقه‌گرایی

۳. معاضدت تقنینی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۸/۲۳